

О. О. Сподинюк

Донбаська державна машинобудівна академія

НАВЧАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО АНГЛОМОВНОГО СПІЛКУВАННЯ У ВИЩИХ ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

У статті розглянуто необхідність навчання професійного англomовного спілкування студентів вищих технічних навчальних закладів. Відображено різні умови, підходи до проблеми взаємодії в навчальному процесі, роль особистості в ньому.

Ключові слова: зміст навчання, професійне спілкування, майбутні фахівці, вищий технічний навчальний заклад.

Постановка проблеми. Уміння спілкуватися можна вважати одним із найважливіших умінь людини, тому що успіхи людини в житті, її відносини з іншими членами суспільства залежать від нього.

Обмін думками та почуттями з метою інформування лежить в основі спілкування. Слід зазначити, що спілкування є складним процесом установлення та розвитку контактів, взаємодії особистостей. Воно спрямоване на досягнення певного результату, реалізацію професійної мети або розв'язання конкретної проблеми. Через спілкування людина навчається та виховується, засвоює різні форми соціального досвіду, правила та норми поведінки, традиції та звичаї. Спілкування є необхідною умовою будь-якої діяльності.

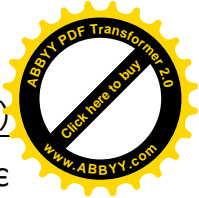
Професійне спілкування, як знаголошують фахівці, відбувається в умовах конкретної діяльності і є її засобом. Особливості цієї діяльності – важлива частина цього спілкування. Спираючись на загальні норми, професійне спілкування часто має індивідуальний характер і виявляється у способах спілкування, які обирає суб'єкт у певних комунікативних ситуаціях.

Мета професійного спілкування – регулювання ділових відносин у виробничо-професійній діяльності через вирішення професійних завдань.

Таке спілкування вимагає ґрунтовної, серйозної підготовки та відбувається за визначеними правилами.

Успіх професійного англomовного спілкування залежить від:

- людини, яка спілкується, як особистості з індивідуальними ознаками;
- знання людиною сучасної англійської літературної мови як основи мови професійного англomовного спілкування;
- умінь людини ефективно застосовувати ці знання залежно від мети та ситуації спілкування.

Щоб правильно спілкуватися і досягти мети спілкування, людина має володіти професійно орієнтованим спілкуванням.

Навчання професійного спілкування у вищих технічних навчальних закладах у сучасних умовах розвитку політичних, економічних і культурних відносин із різними країнами світу вимагає набуття як лінгвістичної (мовленнєвих умінь та мовних знань), так і прагматичної та соціокультурної компетенцій, необхідних для виконання завдань, пов'язаних не лише з навчанням, але й з майбутньою професійною діяльністю.

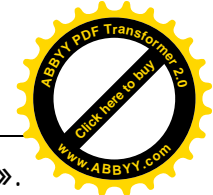
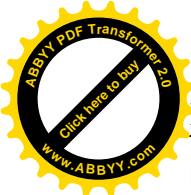
Аналіз актуальних досліджень. З точки зору методики, педагогіки, психології, лінгвістики та суміжних наук цю проблему вивчали В. С. Біблер, Г. Д. Томахін, Г. Г. Крючков, В. В. Сафонова, І. Г. Тараненко, О. Б. Тарнопольський, С. Г. Тер-Мінасова та ін.

Проблема навчання професійно-орієнтованому англомовному спілкуванню студентів різних спеціальностей була об'єктом дослідження у працях як багатьох вітчизняних авторів: О. А. Бакаєва, В. Д. Борщовецька, В. А. Бухбіндер, Є. І. Іванченко, Л. Я. Личко, Є. В. Мірошніченко, С. І. Селіверстов, Н. К. Скляренко, так і у працях їх іноземних колег: F. Dubin, T. Dudley-Evans, M. Ellis, T. Hutchison, M. Jo St. John, C. Johnson, E. Ostanin and A. Waters. Незважаючи на наявні досягнення у вирішенні проблеми навчання іншомовної фахової лексики у немовному ВНЗ, питання її ефективного навчання залишається ще до кінця не вирішеним. Однак, зважаючи на глобалізаційні процеси й залучення дедалі більшої кількості фахівців – випускників вищих технічних навчальних закладів до налагодження міжнародних зв'язків, це питання не може вважатися вичерпним.

Мета статті – проаналізувати стан навчання професійного спілкування студентів ВНЗ, розглянути різні умови, проблеми взаємодії суб'єктів навчального процесу та роль особистості в ньому.

Виклад основного матеріалу. У науковій літературі згадуються такі форми спілкування: безпосередній і опосередковане; вербальне і невербальне; усне і письмове; міжособистісне і масове; міжособове і рольове; індивідуальне, групове і публічне; офіційне і неофіційне [7, 54–57, 178–179]; монологічне, діалогічне і полілогічне; професійне і побутове [8, 245]; контактне і дистанційне; вільне і стереотипне; кооперативне і конфліктне; інформативне і фактичне.

Характерними ознаки ефективного професійного спілкування є спільний предмет, рівноправність позиції всіх його учасників, визнання

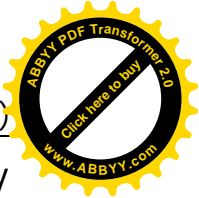
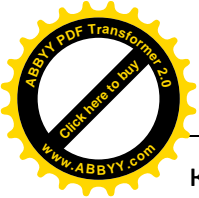
ними спільної орієнтації на «розуміння точки зору іншого співрозмовника». Професійне спілкування також визначають як спосіб певної корекції професійного бачення проблеми співрозмовником, оскільки будь-яке спілкування – це вплив на поведінку співрозмовника [4, 14].

Входження нашої країни до світового співтовариства, складні проблеми щодо її розбудови у нових соціально-економічних умовах розвитку потребують необхідності змін у підготовці майбутніх фахівців. Проблема навчання іншомовного спілкування студентів, які у своїй професійній діяльності здатні вільно користуватися іноземними мовами, зокрема англійською, набуває особливу увагу.

Підприємства Донецької області, а саме Краматорськ, співпрацюють з міжнародними корпораціями, кількість зовнішньоекономічних операцій, обсяг товарообігу з країнами «великої сімки» зростає, тому підготовка майбутніх фахівців, які у своїй професійній діяльності будуть здатні вільно користуватися англійською мовою, набуває актуальності.

Таким чином, позитивні показники розвитку підприємств спричинили ситуацію, коли молоді фахівці, ураховуючи перспективу професійного та кар'єрного зростання, відчують потребу у досконалому володінні фахово спрямованою англійською мовою. Фахівцям, які працюють у відділах зовнішньоекономічних зв'язків фірм і підприємств та перекладачам технічної документації поряд із навичками спілкування англійською мовою на побутову тематику, необхідно володіти вміннями і навичками професійно спрямованого перекладу в певній галузі науки чи техніки. Телекомунікаційні мережі, де необхідно обмінюватися письмовими та усними повідомленнями із зарубіжними партнерами, також потребують умінь користування професійного англомовного спілкування. Високий рівень активного володіння англійською мовою, максимально наближений до рівня володіння носієм мови, є необхідною умовою щодо ведення професійно спрямованої спонтанної розмови усно чи письмово. Діяльність фахівця, який використовує англійську мову, ухвалюючи певні рішення, пов'язані з діяльністю підприємства, набуває значної відповідальності. Це потребує від фахівця знання закономірностей побудови іншомовних висловлювань та розуміння іншомовної культури [6].

За умов інтеграційних процесів України в міжнародну економічну спільноту процес навчання професійного англомовного спілкування передбачає поряд зі знаннями лінгвістичного характеру потребу розуміти

культуру та практичну діяльність в англomовному інформаційному середовищі. Тому можна визначити таку мету навчання професійного англomовного спілкування у вищих технічних навчальних закладах: навчання письмового спілкування в телекомунікаційних мережах, що доцільно забезпечити засобами сучасних інформаційних технологій [1; 2].

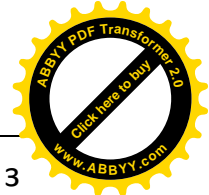
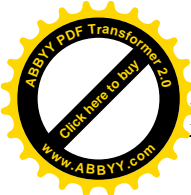
Студенти Донбаської державної машинобудівної академії вивчають особливості перекладу, основи ведення ділової документації англійською мовою; навчаються використовувати словники та довідковий матеріал під час перекладу, висловлювати думки професійно спрямованою англійською мовою; володіють комп'ютерною технікою на рівні користувачів; використовують електронні перекладачі та словники та спілкуються засобами сучасних інформаційних технологій щодо передачі інформації. Усе це сприяє навчанню професійного англomовного спілкування у вищому технічному навчальному закладі.

Однак головним завданням майбутніх фахівців залишається пошук найбільш ефективних форм та методів організації й управління підприємництвом шляхом вивчення досвіду світового виробництва та здійснення перекладацької та референтської діяльності [6].

На думку фахівців, поряд з цим важливим питанням з навчання професійного англomовного спілкування у вищому технічному навчальному закладі залишається питання спеціалізації в мові, тематиці і змісті матеріалу у зв'язку з профілюючими дисциплінами. На кафедрі іноземних мов Донбаської державної машинобудівної академії в курс предмета «Англійська мова» включено матеріал для читання, аудіювання та усного мовлення, безпосередньо пов'язаного з майбутньою спеціалізацією. Це дозволяє вивчати так звану «підмову» певної галузі науки чи техніки.

Науковці вважають, що такий підхід до навчання професійного іншомовного спілкування у вищих технічних навчальних закладах має значні переваги, оскільки процес вивчення іноземної мови наближається до навчання профілюючих предметів [3; 6].

Ураховуючи сучасні вимоги до рівня навчання професійного англomовного спілкування у вищих технічних навчальних закладах, необхідно зауважити, що вивчення англійської мови не концентрується тільки на оволодінні підмовою спеціальності. Проаналізувавши діяльність майбутніх фахівців, які у своїй професійній діяльності повинні користуватися фахово спрямованою англійською мовою, можна стверджувати, що вони

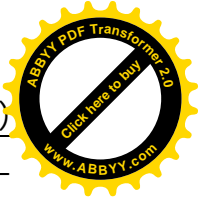
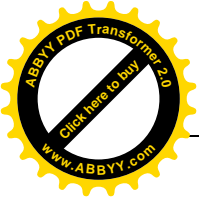
повинні володіти навичками як усного, так і письмового перекладу з англійської мови на рідну та навпаки; знати основи ведення ділової документації іноземною мовою, вести ділове листування, переговори тощо; опанувати основні навички двостороннього перекладу; знати особливості культури країни, мовою якої доводиться спілкуватися; уміти користуватися електронними перекладачами та словниками, а також використовувати засоби сучасних інформаційних технологій для спілкування англійською мовою та передачі інформації.

Отже, такий фахівець повинен працювати на виробництві у ролі керівника та перекладача, який може здійснювати об'єктивне оцінювання роботи підприємства, порівнювати її з роботою аналогічних зарубіжних фірм, що є можливим лише за умови набуття таких знань, умінь і навичок під час навчання, що дозволять йому в подальшому виконувати цю діяльність.

Висновки. Специфіка діяльності промислових підприємств, аналіз яких був здійснений, дозволяє стверджувати, що оволодіння спеціальністю на професійному рівні є неможливим без навчання професійного англомовного спілкування у вищому технічному навчальному закладі. Завдяки вищезазначеному зосередимо увагу на компонентах, які мають бути враховані під час організації навчання професійного англомовного спілкування у вищих технічних навчальних закладах: предметний компонент, що передбачає глибокі знання та навички в галузі основної спеціалізації; мовний та мовленнєвий компоненти, що передбачає знання, уміння та навички, необхідні для проведення навчального процесу засобами професійного англомовного спілкування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Борщовецька В. Д. Вправи для навчання англійської фахової лексики студентів-економістів / В. Д. Борщовецька // Іноземні мови. – 2003. – № 2. – 226 с.
2. Борщовецька В. Д. Навчання студентів-економістів англійської фахової лексики з урахуванням когнітивних стратегій / В. Д. Борщовецька // Іноземні мови. Вісник КНЛУ. Серія : Педагогіка та психологія. – 2005. – № 1. – С. 26–29.
3. Герасимова І. Г. Гуманізація професійної підготовки майбутніх менеджерів виробничої сфери : дис. ... канд. наук: 23.00.04 / І. Г. Герасимова. – К., 2005. – 230 с.
4. Ключев Е. В. Речевая коммуникация / Е. В. Ключев. – М. : ПРИОР, 1998. – 224 с.
5. Коломієць С. С. Навчання спеціалістів професійно-орієнтованого спілкування із зарубіжними партнерами (на матеріалі англійської мови) : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Коломієць С. С. – К., 1993. – 162 с.
6. Попко І. А. Сучасні тенденції у викладанні іноземних мов у вищих навчальних закладах / І. А. Попко // Лінгвометодичні концепції викладання іноземних мов у немовних вищих навчальних закладах України : зб. наук. ст. сучасн. всеукр. наук.-практ. конф. – К., 2003. – С. 278–294.

7. Скалкин В. Л. Основы обучения устной иноязычной речи / В. Л. Скалкин. – М. : Русский язык, 1981. – 248 с.
8. Zoppy S. A. Scheme for Teacher Education: Memory, Meaning and Methods / S. A. Zoppy. – Luxemburg : RBK, 2003. – P. 234–286.

РЕЗЮМЕ

Е. А. Сподинюк. Обучение профессиональному англоязычному общению в высших технических учебных заведениях.

В статье рассмотрена необходимость обучения профессиональному англоязычному общению студентов высших технических учебных заведений. Отображены различные условия, подходы к проблеме взаимодействия в учебном процессе, роль личности в нём.

Ключевые слова: содержание обучения, профессиональное общение, будущие специалисты, высшее техническое учебное заведение.

SUMMARY

E. Spodynyuk. Teaching professionally oriented english-speaking communication at higher technical educational establishments.

In the article the necessity of teaching students professionally oriented English-speaking communication at higher technical educational establishments is considered. Various conditions, approaches to the problem of interaction in teaching process, the role of individual in it are represented.

Key words: curriculum, professional communication, future specialists, higher technical educational establishment.

УДК 378:681.3

С. А. Федак, І. Р. Вовк

Тернопільський національний технічний
університет ім. І. Пулюя

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ КОМУНІКАТИВНОСТІ ТА ІНТЕРАКТИВНОСТІ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

У статті розглянуто поняття комунікативності та інтерактивності. Проаналізовано роль та значення інформаційних технологій у викладанні іноземних мов. Визначено взаємозв'язок між використанням Інтернет-ресурсів та реалізацією принципів інтерактивності та комунікативності під час вивчення англійської мови у вищій школі. Проаналізовано переваги використання ресурсів всесвітньої мережі.

Ключові слова: комунікативність, інтерактивність, Інтернет-ресурси, навчання, англійська мова, спілкування.

Постановка проблеми. Удосконалення технологій навчання посідає одне із провідних місць серед численних нових напрямів розвитку освіти, що привертають в останні два–три десятиліття особливу увагу дослідників проблем вищої школи.

Інформатизація освіти сьогодні є необхідною умовою поступального розвитку суспільства. У суспільстві створюються матеріальні та організаційні